

Folketinget vil vedtage en CO2-skat på landbruget, når det modtager en indstilling fra et udvalg, der arbejder på at belyse muligheder og konsekvenser. Landbruget er hidtil gået fri af krav om reduktion af CO2-udledning. I dag står landbruget for 1/3 af Danmarks udledninger. I 2030 vil landbruget og transportsektoren, der også hidtil har været fredet, tilsammen stå for 88%, hvis vi ikke gør noget ved det.

Selvfølgelig skal landbruget bære sin del af byrden ved den grønne omstilling, men er en CO2-afgift det rette værktøj? Landbruget er historisk forgældet, på trods af, at det modtager milliarder i landbrugsstøtte fra EU hvert år. Og landbruget betaler ikke for den forurening, det afstedkommer. Tværtimod vil man have kompensation for ikke at forurene jorden omkring drikkevandsboringer og langs vandløb. Det giver ingen mening. Princippet om, at forurenere betaler for sine ødelæggelser skal selvfølgelig også gælde landbruget.

Hvorfor er det så ikke en god ide at lægge en CO2-skat på landbruget?

Først og fremmest vil det trække en stribe af konkurser efter sig. Det er en meget dyr måde at skabe udvikling på.

I 2017 åbnede den daværende regering for, at udenlandske kapitalfonde kunne opkøbe danske landbrug. Det har de gjort i stort omfang, og de lægger mindre brug sammen med dem, de allerede ejer. Herved får vi færre og færre brug, men de er kæmpestore og industrialiserede brug. De overlever alene på EU-landbrugsstøtte og et enormt forbrug af kemikalier og penicillin samt importerede foderstoffer, der kommer fra lande, hvor der ryddes regnskov for at dyrke højenergifoder til danske svin og køer. En ny bølge af konkurser vil øge den andel af dansk landbrugsjord, der er på udenlandske hænder, og som praktiserer et landbrug, der ødelægger vores grundvand, vandløb, søer, fjorde, have og selve den jord, der dyrkes. Vi skal ikke den vej!

Løsningen er at skabe et landbrug, der er i pagt med naturen, bæredygtigt og emissionsfrit, som kan balancere økonomisk uden landbrugsstøtte, og som betaler for den forurening og de udledninger af drivhusgas, det afstedkommer. Lyder det som noget fra eventyrets verden?

Måske nok, men vi havde det faktisk i 1950'erne. Det var før kunstgødning, penicillin, pesticider, plantehormoner og alle de miljøfremmede stoffer, der i dag giver landbruget kunstigt åndedræt. Landbruget bestod i det væsentlige af familieejede brug på 10-40 Ha, det beskæftigede 200.000 mennesker, og dyreholdet var afpasset efter behovet for gødning på markerne. Dyrene kom på græs og kunne udleve deres naturlige adfærd. Jorden var sort af humus, der binder kulstof – 6 gange så meget i økologisk jord som i det konventionelle gift-landbrug. Man benyttede trevangsskifte, hvor jorden hvert tredje år var udlagt til græsning, så den ikke blev udpint. Landbruget var økologisk. Det udledte drivhusgasser men indfangede en tilsvarende mængde CO2 fra atmosfæren. Det var bæredygtigt. Der var læbælter overalt, og der var et stort antal vandhuller, som i dag er sløjfet. Vi havde et rigt liv af insekter, fugle og dyr.

Vi skal transformere landbruget, så det bliver bæredygtigt, økologisk/regenerativt og fungerer i samklang med den natur, der omgiver det og i respekt for de dyr, der fortsat vil blive holdt som husdyr. Det kommer til at ske over en lang årrække. *"Dansk landbrug står over for et stort generationsskifte. Op mod en tredjedel af alle heltidsbedrifter forventes at skulle skifte hænder inden 2030, fremgår det af en pressemeddelelse fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri"* - Kilde: Politiken 18. juli 2023. De unge landmænd har ikke kapital til at købe gårdene – heller ikke de gårde, der går konkurs. Vi skal etablere en

landbrugsfond, der har forkøbsret til alle jordbrug, der bliver sat til salg. Fonden opkøber brug, opdeler dem i mindre familiebrug på 10-40 Ha og forpagter dem ud til unge landmænd med krav om økologisk eller regenerativ drift. Fonden kan finansiere nye avlsbygninger og produktionsmidler til de mindre brug. Når en landmand har et velfungerende brug, kan han/hun overtage ejerskabet, eller det kan bredes ud på beboerne i nærområdet i form af andele.

Når man nedlægger et industrielt storbrug, er der en masse maskineri, bygninger, gylletanke mm, der skal afvikles. Det må ske via en ophugsordning á la fiskeriets.

Det reducerede husdyrhold får også konsekvenser for slagterier og mejerier, men med en langvarig reduktion af husdyrholdet kan det håndteres ved en klog afskrivningspolitik. Landbruget vil kunne opsuge den arbejdskraft, der bliver ledig på slagterier og mejerier.

"Det bliver rasende dyrt" vil nogle sige. Ja, men alternativet er værre. Landbruget er hovedansvarlig for ødelæggelsen af vores grundvand og vandmiljø i åer, søer, fjorde og have. Iltsvind dræber fisk i de indre farvande, så fiskeriet – godt hjulpet af den ødelæggende praksis med bomtrawl – går helt i stå. Problemerne må løses ved roden: Landbrugets ødelæggende praksis må stoppes. Det kan ikke gå hurtigt nok. Denne kronik anviser en mulig vej.